

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

2 август 1993 година^{*}

„Свободно движение на работници - асистенти с владее на чужд език”

По съединени дела C-259/91, C-331/91 и C- 332/91.

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 177 от Договора за ЕИО от Pretore di Venezia (Италия) по дело C-259/91 и от Pretore di Parma (Италия) по дело C-331/91 и дело C-332/91, в производството, висящо пред този съд между

Pilar Allué и Carmel Mary Coonan

и

Università degli studi di Venezia,

и между

Susanne Herman Barta

и

Università degli studi di Parma

и между

Beatrice Sellinger, Rosalba Del Maestro, Gillian Mansfield

и

Università degli studi di Parma

относно тълкуването на член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н М. Zuleeg и г-н J.L. Murray, председатели на състав, г-н G.F. Mancini, г-н R. Joliet, г-н F.A. Schockweiler, г-н J.C. Moitinho de Almeida, г-н F. Grévisse и г-н D.A.O. Edward, съдии,

генерален адвокат: г-н С.О. Lenz,

секретар: г-н Н. von Holstein, заместник секретар,

като взе предвид писмените становища, представени:

^{*} Език на производството: италиански.

- за ищците по главното производство, от адв. Fausto Capelli, адвокат от адвокатската колегия на Милано и адв. Maria Virgilio от адвокатска колегия на Болоня,
- за Италианската република, от професор Luigi Ferrari Bravo, началник на дипломатическата служба към Министерство на външните работи, в качеството на представител, подпомаган от г-н Pier Giorgio Ferri, avvocato dello Stato,
- за Комисията на Европейските общности, по дело C-259/91, от г-н Enrico Traversa, член на правната служба, в качеството на представител, и по дела C-331/91 и C-332/91, от г-н Enrico Traversa и г-н Dimitrios Gouloussis, членове на правната служба, в качеството на представители,

като взе предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на ищците по главното производство, на италианското правителство и на Комисията в съдебното заседание на 17 ноември 1992 г.,

след като изслушаха заключенията на генералния адвокат в заседанието на 20 януари 1993 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Определение от 4 октомври 1991 г., постъпило в Съда на 11 октомври 1991 г. и две Определения от 14 ноември 1991 г., постъпили в Съда на 19 декември 1991 г., Pretore di Venezia (Районен съд Венеция, дело C-259/91) и Pretore di Parma (Районен съд, Парма дела C-331 и C-332/91), всяко от които сезира Съда за преюдициално решение съгласно член 177 от Договора за ЕИО относно тълкуването на член 48, параграф 2 от Договора.

2. Тези въпроси са възникнали в хода на дело, заведено първо от г-жа Pilar Allue, испанска гражданка, и г-жа Carmel Mary Coonan, британска гражданка, срещу Università degli Studi di Venezia (Университета във Венеция) и на следващо място от г-жа Susanne Herman Barta, германска гражданка, г-жа Beatrice Sellinger, г-жа Rosalba Del Maestro и г-н Gillian Mansfield, британски граждани - срещу Università degli Studi di Parma (Университета в Парма).

3. От 1980 до 1986 г. г-жа Pilar Allue, г-жа Carmel Mary Coonan, г-жа Beatrice Sellinger, г-жа Rosalba Del Maestro и г-н Gillian Mansfield са заемали длъжността асистент по чужд език в посочените по-горе университети. В началото на академичната година 1986/87, те са информирани от тези университети, че техните трудови договори не могат да бъдат продължени с оглед разпоредбите на член 28 от Президентски указ № 382 от 11 юли 1980 г. Съгласно параграф 3 от този член „договорите, посочени в параграф 1 (свързани с назначаване на асистенти по чужд език), не могат да надвишават академичната година, за която са сключени и могат да се подновяват всяка година за максимален период от пет години”.

4. Г-жа Susanne Herman Barta е заемала подобна длъжност в Университета в Парма от академичната година 1981/82 до края на 1984/85. В резултат от писмо, с което тя информира университета, че е бременна, нейният договор не е подновен за следващата година.

5. В делата, които те са завели срещу решенията за прекратяване на техните трудови договори, ищите искат националният съд по същество да обяви, че техните трудови правоотношения се уреждат от частното право, за да осъди университетите да им платят разликата между полученото обезщетение и сумата, която би била заплатена, според размера на заплатите, на младши-лектор, назначен за неопределен период, да признае правото им на социално осигуряване и задължителни осигурителни премии, от пораждаването на трудовото правоотношение, да обяви, че договорите, сключени от тях с университетите, са договори с неопределен срок и да осъди университетите да им заплатят заплатите, дължими от датата, когато те са прекратили посочените договори.

6. В контекста на делата, заведени от г-жа Pilar Allue и г-жа Carmel Mary Coonan срещу Università degli Studi di Venezia, този Съд дава преюдициално решение на 30 май 1989 г. (33/88, Recueil, стр. 1591), в което той установява, че член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО изключва прилагането на разпоредба от националното право, която налага ограничение на продължението на трудовото правоотношение между университети и асистенти по чужди езици, когато като цяло не съществува такова ограничение за другите работници.

7. Националните съдилища отбелязват, че това решение е тълкувано по различни начини от италианските съдилища, от които се иска да решат сходни спорове, свързани с това дали едногодишното ограничение на срока на договорите на асистенти по чужд език, установено от член 28, параграф 3 от Президентски указ, е съвместимо с член 48, параграф 2 от Договора. Според определени съдилища, Съдът е счел цялата алинея за несъвместима с член 48, параграф 2 от Договора, докато Corte di Cassazione (Върховен касационен съд) е застъпил тезата в три решения, че Съдът се е произнесъл само относно максималния петгодишен лимит за продължаване на договорите на асистенти по чужди езици.

8. Като е счел, че решението по дело 33/88 поражда проблеми на тълкуването, Pretore di Venezia е решил да спре делото и да поиска от Съда:

„да даде преюдициално решение съгласно член 177 от Договора за ЕИО за тълкуването на решението, което е взел на 30 май 1989 г. по дело 33/88, в което е постановил, че „член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО изключва прилагането на разпоредба от националното право, която ограничава срока на трудовия договор между университети и асистенти по чужд език, когато по принцип няма такова ограничение за други работници” и да определи дали член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО също изключва прилагането на член 28 от Президентски указ № 382, когато той определя, че договори не могат да са със срок над една година.”

По същия начин, Pretore di Parma:

„... иска от Съда съгласно член 177 от Договора за ЕИО да се произнесе по обхвата и тълкуването на своето решение от 30 май 1989 г. по дело 33/88, в което е определил (в параграф 2 от диспозитива), че „член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО изключва прилагането на разпоредба от националното право, която ограничава срока на трудовите договори между университети и асистенти по чужди езици, когато по принцип няма такова ограничение за други работници” и да определи „дали член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО, както е тълкувана от Съда в решението му от 30 май 1989 г. по дело 33/88, изключва приложението на национален закон на държава-членка (в този случай третия абзац на член 28 от Президентски указ № 382/1980), ако той

ограничава срока на договор, регламентиран от частното право, до една година и във връзка с това определя, че неговият срок следва да е ограничен във времето, докато на други работници от тази държава-членка по принцип и като правило се гарантира сигурност на заеманата длъжност от Закон № 230 от 18 април 1962 г., тъй като е невъзможно да се определят в настоящия случай никакви специфични характеристики на правоотношението, които могат да оправдаят отклонение от горепосочения общ принцип”.

9. Позовава се на доклада от заседанието за пълно отчитане на фактите, правните аргументи по главното производство и писмените становища, представени на Съда, които са упоменати или разгледани по-нататък само доколкото са необходими за изготвяне на мотивите на Съда.

10. Със своите въпроси, националните съдилища по същество питат дали е налице противоречие с член 48, параграф 2 от Договора, ако законодателството на държава-членка ограничава срока на трудовите договори на асистенти по чужд език в университет до една година, с възможност за удължаване, когато по принцип такова ограничение не съществува за други учители.

11. Съдът последователно твърди, че принципът на равнопоставено третиране, чието въплъщение е член 48, параграф 2 от Договора, забранява не само явната дискриминация, основана на националност, но и всички прикрити форми на дискриминация, които чрез прилагането на други отделни критерии, на практика постигат същия резултат (вж., по-специално решение от 15 януари 1986 г., *Pinna/Caisse d'Allocations Familiales de la Savoie*, 41/84, Recueil, стр. 1).

12. По дело 33/88 Съдът е посочил, че въпреки че прилага без оглед националността на засегнатия работник, ограничението във времето, наложено от член 28, параграф 3 от Президентския указ на работещи като асистенти по чужди езици, що се отнася най-вече за работници, които са граждани на други държави-членки. Според статистиката, предоставена от италианското правителство, само 25 % от асистентите по чужди езици са италиански граждани.

13. Тази констатация, която по дело 33/88 е свързана с максимален срок от шест години за договори на асистенти по чужд език, също се прилага във връзка с едногодишното правило, установено с член 28, параграф 3.

14. За да оправдае това правило, италианското правителство твърди, че броят на асистентите по чужд език, наети от университетите, зависи от изискванията за преподаване и наличните средства в университетите за заплати на асистентите, така че университетите да могат да осигурят добро управление не само чрез използване на едногодишни договори.

15. Отговорът на този довод е, че разпоредбите на Договора не изключват приемането от държавите-членки на мерки, които са приложими без изключение, които са предназначени да осигурят доброто управление на университетите и които по-специално биха могли да окажат влияние на граждани на други държави-членки. От друга страна такива мерки трябва да съблюдават принципа на пропорционалност, тоест да те трябва да са необходими и подходящи с оглед постигане на желаната цел.

16. В същото време трябва да се отбележи, че правото на Общността не изключва възможността държава-членка да сключва трудови договори с асистенти по чужд език

за ограничен период от време, ако към момента на назначаването им е явно, че необходимостта от преподаватели няма да продължи по-дълго от този период.

17. От друга страна, договори, които са предназначени да задоволят продължителна необходимост от преподаватели, когато изучаването на определен език е задължително или се знае, че за него има желаещи, следва да се сключват за неопределен срок, както трудовите договори на другите преподаватели, които работят за удовлетворяване на такива потребности.

18. Следователно, ако броят на студентите, желаещи да участват в курсове за определени чужди езици, намалява или ако на този език вече не се отдава същия приоритет в държавата-членка, или ако университетът няма достатъчно средства, за да осигури преподаватели, излишните асистенти по чужд език могат да бъдат освободени, за да съответства числеността на персонала на новите условия. Такава мярка би била по-малко ограничителна за свободата на движение на работници, от оспорваната мярка.

19. За асистенти по чужд език, едногодишното ограничение за договорите, с възможност за удължаване, е фактор на несигурност във връзка с продължаването на трудовия договор и като такъв позволява злоупотреби от страна на националните власти, както например практиката, за която съобщава Комисията, удължаването на договора да се прави при условие, че се намалява заплащането.

20. Освобождаването несъмнено може да се оспори пред съдилищата и следва да съблюдава определени формалности, каквото например е предизвестие. Въпреки това, тъй като тези изисквания са общи за всички трудови договори, няма никакво основание за тяхното заобикаляне, когато те се отнасят асистенти по чужд език.

21. Следователно, отговорът на националните съдилища трябва да гласи, че, ако законодателството на държава-членка ограничава срока на трудовите договори на асистенти по чужд език във всички случаи до една година с възможност за удължаване, когато по принцип няма такова ограничение по отношение на другите преподаватели, това противоречи на член 48, параграф 2 от Договора.

По съдебните разноски

Разходите, направени от италианското правителство и Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени от Pretore di Venezia и Pretore di Parma с Определения съответно от 4 октомври 1991 г. и 14 ноември 1991 г., реши:

Налице е противоречие с член 48, параграф 2 от Договора за ЕИО, ако законодателството на държава-членка ограничава срока на трудовите договори на асистенти по чужд език във всеки случай до една година, с възможност за

удължаване, когато по принцип няма такова ограничение по отношение на други преподаватели.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 2 август 1993 година.

Подписи